Tid : 2. juni 1992, kl.09.00 - 12.00 / kl.15.00 - 16.30
4. juni 1992, kl.10.00 - 12.00 / kl.14.00 - 15.30

Sted : Røros hotell, Røros

Representanter:

1. Olav M. Dikkanen
2. Magnhild Mathisen
3. Inger K. Juuso
4. Johan Jernsletten
5. Ingrid Smuk Rollstad
6. Jon V. Aslaksen
7. Hans Guttorm
8. John H. Eira
9. Egil Olli
10. Ole H. Magga
11. Mathis M. Sara
12. Mikkel A. Gaup
13. Alf E. Nystad
14. Josef Vedhugnes
15. Peder Mathisen
16. Svein H. Bårdsen
17. Ruth Rye Josefsen
18. Mimmi Bæivi
19. Eilif O. Larsen
20. Lars Nilsen
21. Mary Mikalsen Trollvik
22. Nils Jernsletten
23. Aage Pedersen
24. Esther Fjellheim
25. Olav Andersen
26. Haldis Thommassen
27. Inger-Ann Fossli
28. Oddvin Storelv
29. Ivar M. Simonsen
30. Inger A. Johansen
31. Lennart Mikkelsen
32. Ante Eriksen
33. Ing-Lill Pavall
34. Ella Holm Bull
35. John Nordfjell
36. Jarle Jonassen
37. Máret Guhttor
38. Ingrid Wernberg
39. Johan M. Sara

Søknader om permisjon ble referert og innvilget for følgende representanter:

nr. 1: Olav M. Dikkanen
nr. 3: Inger K. Juuso
nr. 4: Johan Jernsletten
nr. 5: Ingrid Smuk Rollstad
nr. 6: Jon Viktor Aslaksen
nr. 12: Mikkel A. Gaup
nr. 15: Peder Mathisen
nr. 26: Haldis Thommasen
nr. 28: Oddvin Storelv
nr. 29: Ivar M. Simonsen
nr. 31: Ante M. Eriksen
nr. 37: Maret Guhttor 2. juni

Vararepresentant for representant nr. 1: Øystein Ballari tok sete.
Vararepresentant for representant nr. 3: Wenke Tørmænen tok sete.
Vararepresentant for representant nr. 4: Marianne Balto Hendriksen tok sete.

Vararepresentant for representant nr. 5: Ivar Hansen tok sete.
Vararepresentant for representant nr. 6: Magnar Hellander tok sete.
Vararepresentant for representant nr. 12: Kirsen A. B. Eira innkalt, men kunne ikke møte.
Vararepresentant for representant nr. 15: Ingunn Utsi innkalt , men kunne ikke møte
Vararepresentant for representant nr. 26: Anders Oskal ikke innkalt.
Vararepresentant for representant nr. 28: Ingolf Huvva tok sete.
Vararepresentant for representant nr. 29: Roger Pedersen tok sete.
Vararepresentant for representant nr. 31: Kirsti Knutsen tok sete 2.juni kl 11.00.
Vararepresentant for representant nr. 37: Haldis Balto tok sete tirsdag 2. juni.

Permisjoner ble innvilget for følgende representanter:

Egil Olli fra 4. juni kl. 09.00
Øystein Ballari fra 4. juni kl. 12.30
Inger Ann Fossli fra 4.juni kl. 09.00
Olav Andersen fra 4. juni kl. 12.00
Ing- Lill Pavall fra 4. juni kl. 15.30
Wenke Tørmænen fra 4. juni kl. 12.00.

Saksliste:

SAK 18/ 92 KONSTITUERING AV SAMLINGEN
-navneopprop, permisjoner, innkalte vara-representanter
-godkjenning av innkalling og sakliste

SAK 19/ 92 SAMETINGSRÅDETS BERETNING OM VIRKSOMHETEN, HERUNDER REFERATSAKER.

SAK 20/ 92 KUNNGJØRING AV NYE SAKER

SAK 21/92 OVERFØRING AV OPPGAVER OG MYNDIGHET TIL SAMETINGET
utsatt sak 4/92

SAK 22/92 SAMI RADIO MOT ÅR 2000 - HØRING

SAK 23/92 TOSPRÅKLIGHET I SAMISKE KOMMUNER - HØRING

SAK 24/92 FYLKESPLAN FOR SØR-TRØNDELAG - HØRING

SAK 25/92 REGLER FOR BRUKEN AV SAMISK SPÅK I SAMETINGET

SAK 18/92 KONSTITUERING AV SAMLINGEN

Møtelederskapet ved Mimmi Bæivi åpnet møtet.

a) Godkjenning av innkalling

Vedtak: Innkallingen av 12.05.1992 ble enstemmig godkjent.

b) Godkjenning av saksliste:

Vedtak: Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

SAK 19/92 SAMETINGSRÅDETS BERETNING OM VIRKSOMHETEN. HERUNDER REFERATSAKER

Sametingets president Ole Henrik Magga orienterte om rådets virksomhet. Rådets beretning ble tatt til orientering.

SAK 20/92 KUNNGJØRING AV NYE SAKER

Det ble fremmet følgende nye saker:

1) John H. Eira: Borgelig vigsel

2) Åge Pedersen: Landbrukskomiteens innstilling om fremtidig reindriftspolitikk.

3) Åge Pedersen: Den samiske fagboka

4) Josef Vedhugnes: Sjøfiske, et viktig grunnlag for samisk matriell kultur.

Det ble fattet følgende vedtak til kunngjøring av nye saker:

1) Møtelederskapet innstiller ovenfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

   Enstemmig vedtatt.

2) Møtelederskapet innstiller ovenfor plenum at saken behandles under denne samling i ny sak 26/92

   Enstemmig vedtatt.

3) Møtelederskapet innstiller ovenfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

4) Møtelederskapet innstiller ovenfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

SAK 21/92 OVERFØRING AV MYNDIGHET TIL SAMETINGET – UTSATT SAK 4/92

I DOKUMENTER

- Se delutredning nr 1. fra utvalget til å utrede aktuelle spørsmål vedrørende Sametingets organisering og saksbehandling.

II INNSTILLING

Utredningsutvalget fremmet følgende innstilling overfor Sametinget ved leder Sametingspresident Ole Henrik Magga:

INNLEDNING

Sametinget oppnevnte under sak 5/92 et utvalg til å utrede aktuelle spørsmål vedrørende Sametingets organisering og saksbehandling. Utvalget fikk denne sammensetning:

Ole Henrik Magga, leder
Maret Guhttor,nestleder
Hans Guttorm
Mimmi Beaivi
Mathis M. Sara

Under behandling av sak 4/92 Overføring av oppgaver og mydighet til Sametinget ble avsnittet om forvaltning av nærings-og kultursaker utsatt i påvente av utvalgets arbeid. Dette er neppe å oppfatte bokstavelig slik at utvalget skal gjøre ferdig alt sitt arbeid før saken om myndighetsoverføring kan tas opp igjen. Det antas å være tilstrekkelig at utvalget vurderer aktuelle saker en for en og avgir en delutredning med forslag overfor plenum. Vedtaket synes ikke nødvendigvis å innebære at det er utvalget som skal fremme forslag om de deler av sak 4/92 som ble utsatt, men dette er den mest sannsynlige tolkning. Utvalget er nemlig sammensatt på en måte som gjør at det skal fungere mer som et politisk utvalg enn som et rent utredningsutvalg. Utvalget overleverer sin utredning til møtelederskapet som avgjør den videre saksgang.

KULTURSAKER OG NÆRINGSSAKER. UTVALGETS VURDERINGER.

Utvalget har tatt utgangspunkt i følgende dokumenter:
-Innstilling fra den interdepartementale arb.grp. om overføring av overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget (tidl. utsendt)
-Vedtak i sak 5/92 (Utsendt med protokoll 1/92)
-Innstilling fra Hovedkomiteen for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål under sak 4/92 samt vedtak i samme sak (Utsendt med protokoll 1/92)
-Forskrifter for Samisk Utviklingsfond av 7.2.92 (Vedlegg)

I denne omgang tas det stilling til forholdet mellom administrasjon av kultursaker og administrasjon av Samisk Utviklingsfond. Det haster med avgjørelsen av organisering av kulturforvaltningen og forvaltning av Samisk Utviklingsfond. Regjeringen har fastsatt forskrifter for fondet og det er derfor viktig å få en avklaring raskest mulig. For neste års budsjettarbeid er det hensiktsmessig å få avklaret forvaltningen av kultursaker så tidlig som mulig for ikke å risikere at overføringen blir forsinket.

Utvalget har vurdert de ulike argumenter for organisering av SUF og et samisk kuturråd. De argumenter som tidligere er anført til støtte for en samordning av nærings- og kultursaker, er holdbare og utviklingen ellers i samfunnet går i retning av mer samordning mellom disse sektorer. Søknadsmassen til SUF viser også at en samordning ville være hensiktsmessig. Dessuten ligger det muligheter for en viss rasjonalisering her. Utvalget har på den andre siden merket seg uttalelser fra kulturarbeidere og kulturorgan som frarår sammenslåing av nærings- og kultur-forvaltning. Vi antar at også hensynet til medvirkning fra grupper og interesser har en viss vekt. Forvaltning i to enheter kan gi større rom for interesserepresentanter i råd og styrer.

Sametingsrådet vil i et slikt system som vi her bygger opp kun spille rollen som initiativtaker i politiske spørsmål, representere Sametinget utad, eventuelt oppnevne medlemmer til styrer og råd (utvalget skal senere ta stilling til dette) og være ankeinstans for forvaltningsorganene. Forvaltningen skal skje etter regler fastsatt av Sametinget og Regjering/Storting. Eksempelvis har Regjeringen allerede avskåret rådsmedlemmer fra å delta i SUFs styre og dermed må man vel følge sammen prosedyre for de andre organene.

UTVALGETS FORSLAG

Det etableres et fondstyre for Samisk Utviklingssfond og et Samisk Kulturråd til å forvalte kultursaker. Disse to organene skal være selvstendige organ. Med dette oppnås et skille mellom forvaltning og politisk arbeid for disse saksfelters

vedkommende. Dette er i tråd med Sametingets egne målsettinger og de signaler Regjeringen har gitt i St. m. 28(1991-92) (s.87). Vilkårene i SUFs forskrifter om klagebehandling oppfylles. På samme måte kan klagebehandlingen for vedtak i Samisk Kulturråd også avsluttes innen Sametingssystemet.

Samisk Utviklingsfond opprettes som egen forvaltningsenhet innen Sametingssystemet, men knyttet til Sametinget formelt ved sin oppnevning og arbeidsmåte. I henhold til vedtak i sak 5/92 oppnevner Sametinget et styre for Samisk Utviklingsfond med sammensetning og mandat slik det fremgår av forskrifter for fondet av 7.2.92. Sekretariatet for Samisk Utviklingsfond skilles fra Sametingets administrasjon som en egen enhet.

Det opprettes et Samisk Kulturråd som en egen forvaltningsenhet knyttet til Sametinget formelt ved sin oppnevning og arbeidsmåte. Samisk Kulturråd opprettes fra 1.1.93 med 7 medlemmer med personlige varamedlemmer. Rådets arbeidsoppgaver skal være i tråd med vedtaket i sak 4/92.

Sametingsrådet bes justere budsjettforslaget for 1993, herunder stillingshjemler, i tråd med dette vedtaket (jfr. vedtak i sak 8/92 og sak 4/92). Sametingsrådet bes fremme et begrunnet forslag til lokalisering av sekretariatet for Samisk Utviklingsfond og Samisk Kulturråd.

Representanten Egil Olli fremmet følgende forslag:

Sametinget anbefaler at sametingsrådet i forbindelse med utredningen om lokaliseringen av kulturrådet og næringsrådet, samtidig vurderer et fremtidig stedsvalg for samisk kulturminneråd.

III Votering

Utredningsutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Egil Ollis tilleggsforslag vedtatt med 31 stemmer.

IV Endelig vedtak

Utredningsutvalgets innstilling med Egil Ollis tilleggsforslag ble vedtatt.

Sametinget har uttalt at et sentralt mål for samisk kringkastingsvirksomhet må være å styrke de lule- og sørsamiske sendingene. Det er tillitvekkende at en i plandokumentet ser det som sin oppgave at Sámi Radio skal dekke de samiske miljøer i hele sitt kringkastingsområde. Dekningen av sjøsamiske områder og områder i Troms, Nordland, Trøndelagsfylkene og Sør- Norge er på langt nær tilfredsstillende. For å bøte på denne svakheten er det nødvendig å både styrke bemanningen og etablere flere lokalkontorer. Planen om å etablere lokalkontorer i Nord- og Sør-Troms for å styrke det samiske programtilbudet her er positivt for å styrke det samiske mangfoldet. Likeledes er det prisverdig og nødvendig å sikre de lule- og sørsamiske sendingene langt bedre enn tilfellet er idag. Planen om å opprette egne programsekretærstillinger for disse områdene, i et samarbeid mellom NRK og SR, kan være en god løsning for å sikre og styrke Sámi Radios programdekning av disse områdene.

Plandokumentet, som forutsettes å bli den nye rammeplanen for NRK Sámi Radio, er et ambisiøst opplegg. Skal planen følges opp som skissert, kreves det store ressurser og en god samordning mellom ressursbruken og måloppnåelse. Det vil alltid være begrensninger, trolig mest på rekkrutteringssiden, å bygge opp et fullverdig samisk etermedietilbud. I tiltaksplanen er ikke rekrutterings- og utdanningstiltakene tatt opp. Det annonseres at dette vil bli utarbeid senere i en egen plan for rekruttering og opplæring/utdanning for samiske mediearbeidere.
Sametinget vil understreke at en slik plan er en klar forutsetning å få fremlagt for i det hele tatt å kunne lykkes i det fremtidige arbeid med å gi et fullverdig samisk etermedietilbud gjennom NRK Sámi Radio.

Sametinget har tiltro til at den nye rammeplanen vil danne grunnlaget for oppbygging av en fullverdig samisk kringkasting i og med at utarbeidelsen av planen er et resultat av NRK's egen erkjennelse og vilje til å styrke samisk radio- og fjernsynsvirksomhet som en del av NRK's eget programtilbud.

Alt i alt er Sametinget godt fornøyd med planen og henstiller til NRK og bevilgende myndigheter om å gjøre alt de kan for å realisere den. Spesielt haster det med å få:

- Faste TV- sendinger på samisk
- Egen samisk radiokanal
- Barne- og undervisningsprogram på samisk.

III ENDELIG VEDTAK

Hovedkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

SAK 23/92 TOSPRÅKLIGHET I SAMISKE KOMMUNER - HØRING

I DOKUMENTER

- Kopi av brev av 24.0190 fra Kommunaldepartementet til Nordisk Samisk institutt- tilsagnnr S 2/90
- Brev av 24.09.91 fra Kommunaldepartementet til Sametinget, tospråkelighet i samiske kommuner - høring.
- Kopi av høringsbrevet 24.09.91 fra Kommunaldepartementet med liste over høringsinnstanser
- Brev av 09.12.91 fra Sametinget til Kommunaldepartementet - utsettelse av høringsfristen.
- Høringsuttalelser
- Kommunaldepartamentes rapport "Tosprkelighet i samiske kommuner i Indre- Finnmark, utarbeidet av Nordisk Samisk Institutt
- Brev av 14.04.92 fra Kommunaldepartementet med sammendrag av høringsuttalelser til rapporten "Tospråkelighet i samiske kommuner".

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for kultursaker fremmet følgende innstilling ovenfor Sametinget ved saksordfører Ester Fjellheim:

1 Innledning

Sametinget er tilfreds med at Kommunaldepartementet har sett nødvendigheten av å evaluere effekten av tilskuddet som gis over departementets budsjett Kap. 503, post 60, til dekning av merutgifter pga. tospråklighet i de samiske kommunene i indre Finnmark.

Prosjektrapporten som Nordisk Samisk Institutt har utarbeidet på oppdrag fra Kommunaldepartementet gir et godt bilde av dagens situasjon med hensyn til bruk av samisk språk i den kommunale forvaltning i de aktuelle kommunene.

Sametinget tror at denne rapporten vil gi sentrale myndigheter en bedre forståelse av hva det med hensyn til økonomi vil si å drive en tospråklig kommune. Rapporten anskueliggjør også hvilke forutsetninger som må oppfylles i de enkelte kommunene for at de i praksis skal kunne være tospråklige. Dette må etter Sametingets mening danne grunnlaget for størrelsen på tospråklighetstilskuddet fra staten til kommunene.

SAK 22/92 SAMI RADIO MOT ÅR 2000 - HØRING

I DOKUMENTER

- Plandokumentet Sámi Radio mot år 2000, Kárášjohka/ Karasjok 27.01.92.

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for kultursaker fremlegger følgende innstilling ovenfor Sametinget ved saksordfører Inger A. Johansen

Sametinget har uttalt at det skal føres en mediapolitikk overfor den samiske befolkning som er i samsvar med de målsettinger som prinsipielt er nedfelt fra myndighetenes side for å sikre og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. Med et slikt nasjonalt forpliktende samepolitisk perspektiv er det en særlig utfordring å tilrettelegge for en politikk som skal ivareta både kultur-, informasjons- og språklige hensyn innenfor et medieområde som kringkastingssektoren. Sametinget vil understreke det rikspolitiske ansvar en har for å oppfylle de lovbestemmelser som skal sikre retten til samisk kulturutøvelse og dermed skape grunnlaget for kulturell likeverd i Norge.

Den fremtidige utviklingen av samisk kringkastingsvirksomhet er en oppgave Norsk rikskringkasting, som allmennkringkaster, må prioritere for at denne riksinstitusjonen skal oppfylle sin del av myndighetenes samepolitiske forpliktelser og ansvar.

NRK Sámi Radio har fremlagt et plandokument som er ment å være en ny rammeplan for samisk kringkastingsvirksomhet frem mot år 2000. Det er positivt at at målene i den forrige rammeplanen er noenlunde oppfylt og som derfor betinger nye mål for den fremtidige radio- og fjernsynsvirksomheten. Når det fremlagte plandokumentet først og fremst er å betrakte som et styringsdokument, synes dette å være tilfredsstillende ivaretatt. Planen er grundig gjennomarbeidet ved at den angir konkrete langsiktige mål frem mot århundreskiftet gjennom strategier og tiltak for å nå de intensjonelle målene om å gi et fullverdig samisk etermedietilbud. Plandokumentet har også en slik utforming at det ivaretar det uttalte kommunikasjonsperspektivet ved at dokumentet klart formidler sameradioens informasjonsoppgaver og dens kulturelle betydning både i rikssamfunnet generelt og i det samiske samfunnet spesielt.

Sametinget mener at også andre forslag til tiltak for å styrke bruken av samisk språk i samiske kommuner hører inn under Samisk språkråds arbeidsoppgaver.

III ENDELIG VEDTAK

Hovedkomiteens innstilling til vedtak ble enstemmig vedtatt.

SAK 24/92 FYLKESPLAN FOR SØR-TRØNDELAG - HØRING

I DOKUMENTER

1) Brev av 10.04.92 fra Sør- Trøndelag fylkeskommune
2) Fylkesplen for Sør- Trøndelag 1992-1995 høringsutkast.

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for organisasjonssaker fremmet følgende innstilling ovenfor Sametinget ved saksordfører John Nordfjell.

1: Sametinget finner utkastet til fylkesplan for Sør-Trøndelag 1992-1995 å være et godt utgangspunkt for å bygge opp om det overordnede målet fylkeskommunen har satt.

2: Fylkesplanutkastet inkluderer et avsnitt og en strategi for arbeidet med samiske spørsmål i fylket. Det kan synes som om man på bakgrunn av en sektororientering, har valgt å omtale samiske spørsmål under kapittelet "Kultur og regional utvikling". Sametinget er prinsippielt opptatt av å bryte med sektortenkningen i samepolitisk sammenheng. Tinget ser det som viktig at fylkeskommunen søker å presentere utfordringer i forhold til den samiske befolkningen i en mer helhetlig sammenheng. Sametinget vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag til tilleggspunkt under kapittel 3:

- *ARBEIDE FOR EN DYNAMISK SAMISK KULTURUTVIKLING MED BÆREKRAFTIGE SAMISKE SAMFUNN I SØR-TRØNDELAG FYLKE.*

3: Reindriften er den viktigste kulturbærer i de sør-samiske samfunn. Ved siden av å være en næring med bra lønnsomhet og et balansert ressursuttak, representerer den forutsetningen for de samiske samfunns eksistens i Sør-Trøndelag fylke. Sametinget vil vise til Stortingsmelding nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, der reindriften i de sør-samiske områder berømmes for den måten næringen har utviklet seg, med hensyn til ressurs-forvaltning og lønnsomhet. Samtidig gjør Stortingsmeldingen det klart at den samiske reindriften i sør må skjermes mot arealinngrep og få styrket rettighetene innen reinbeite-distriktene. Sametinget finner det derfor naturlig at reindriften som næring vies oppmerksomhet i fylkesplanen. På bakgrunn av det ovenstående foreslår Sametinget at følgende avsnitt innarbeides i kapittel 7.3:

REINDRIFT

Reindriftsnæringen i Sør-Trøndelag, representerer på den ene siden det viktigste grunnlaget for den sør-samiske kultur og samfunnsliv, og på den annen side en lønnsom næring med et enestående produkt. Næringen representerer isolert sett en matvareproduksjon basert på fornybare ressurser med et balansert ressursuttak, og med svært begrensede miljøkonsekvenser.

Reindriften i fylket står overfor store utfordringer med hensyn til sikring av arealene. Næringen er relativt arealkrevende, og er sårbar for inngrep og forurensning. På den annen side utnytter næringen ressurser som har liten alternativ mulighet for anvendelse i næringsøyemed.

Sør-Trøndelag fylke er innstilt på å følge opp de intensjoner som ligger i St.meld nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, med hensyn til å styrke arealvernet for reindriften i fylket.

DELMÅL REINDRIFT

REINDRIFTENS AREALER OG RESSURSGRUNNLAG MÅ SIKRES INNENFOR REINBEITEDISTRIKTENE I FYLKET.

REINDRIFTSPOLITIKKEN MÅ TILSTREBE EN OPTIMAL VERDISKAPNING I FORHOLD TIL DE TILGJENGELIGE BEITEOMRÅDER FOR Å SIKRE DET MATERIELLE GRUNNLAGET FOR DEN SAMISKE BEFOLKNING I FYLKET.

FYLKET SKAL TILSTREBE Å ØKE INFORMASJONEN OG KUNNSKAPEN OM NÆRINGEN, OG FOREBYGGE KONFLIKTER MELLOM REINDRIFTEN OG ANDRE PRIMÆRNÆRINGER.

STRATEGIER REINDRIFT

- Arealplanlegging på kommunalt og fylkeskommunalt nivå, må ta tilbørlig hensyn til reindriftens situasjon.
- Forskning, kompetanse og informasjon om de ulike primærnæringers samspill og gjensidige rolle i utnyttelsen av naturressursene i fylket må økes med tanke på å forebygge konflikter mellom reindriften og andre primærnæringer.
- Reinkjøttets markedspotensiale må i planperioden utvikles med tanke på eksport.

Tilsvarende som for jordbruket og viltstell bør reindriften nevnes i kapittel 8.3 under arealbruk.

4: Samiske spørsmål er i fylkesplanen berørt under kapittel 10.3. Sametinget foreslår at avsnittet om samene i fylket får egen overskrift og plasseres foran punktet kalt "SAMORDNINGSOPPGAVER" som eget punkt. Dette vil danne en innledning til de samordningsoppgaver og strategier fylket skisserer. Sametinget foreslår at punktet om samiske spørsmål får følgende utforming:

SAMENE I SØR-TRØNDELAG

Samene er en etnisk minoritet i Norge, og danner en del av befolkningen i Sør-Trøndelag fylke. Samenes bidrag til det kulturelle og etniske mangfoldet i fylket er av sentral verdi, og et overordna mål bør derfor være vern og utvikling av dette mangfoldet. Dette med sikte på at framtidige samepolitiske tiltak får en bredest mulig oppslutning i de lokalmiljø tiltakene iverksettes. Et godt samarbeid med Sametinget vil bidra til en slik utvikling. Dette også med sikte på en mest mulig harmonisk sameksistens mellom samisk og norsk kultur i fylket.

Den sør-samiske befolkningen representerer en minoritetskultur i hele det sør-samiske området, og i samisk sammenheng forøvrig. Befolkningsgruppen er utsatt for sterk påvirkning fra storsamfunnet, og deres livs- og kulturform står i fare for å dø ut. Denne tendensen ble ytterligere forsterket gjennom Tjernobyl-katastrofens følger for sør-samene og deres viktigste næring, reindriften.

Spesielt viktig er det å sikre det sør-samiske språket samt de rike håndverkstradisjonene (duodji). Her må det satses på samarbeid med samiske institusjoner (bl.a. Samiid Duodji) og Sametinget. Dessuten er det viktig å sikre sør-samisk næringsvirksomhet gjennom å sikre naturgrunnlaget.

Sametinget har i sin plan for 1991 - 1993 uttalt at strategien for den framtidige nærings- og samfunnsutvikling i de samiske områdene nå bør legges om fra å betrakte disse som distriktspolitiske norske utkanter til samiske sentra med behov for ekstraordinære tiltak. Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til dette synspunktet.

Det er de statlige myndighetene som først og fremst har ansvaret for å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe i landet kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Samtidig har fylkeskommunen og kommunene ansvar for at den almenne samfunnsplanleggingen særlig ivaretar hensynet til samiske næringer. Det må derfor tas spesielle hensyn til samiske forhold i all fylkeskommunal planvirksomhet, og det må også gis bred plass for samiske spørsmål i den kommunale planleggingen (i de kommuner det bor samer). Å gjennomføre nasjonale samepolitiske retningslinjer for forholdet til samene er en utfordring i denne sammenhengen. Oppbygning av kompetanse om samiske forhold på det kommunale og fylkeskommunale plan er en forutsetning for dette. Spørsmålet om lokale sameutvalg og egne samekonsulenter i kommunene bør vurderes i denne sammenhengen.

5: Forslaget om egne sameutvalg ble reist av Samerettsutvalget i NOU 1984:18, men ble ikke lovfestet. Spørsmålet bør nå tas opp til drøftelser både i fylkeskommunen og i aktuelle kommuner.

Sameutvalgene vil kunne bidra til å styrke det samiske preg og det samepolitiske arbeidet i kommunene. Utvalgene vil sterkt bidra til å synliggjøre arbeidet med samiske spørsmål i kommunene. Ut fra Sametingets oppfatning er opprettelse av sameutvalg først og fremst aktuelt i kommuner med spredt og liten samisk befolkning.

I denne forbindelsen vil det være naturlig å reise spørsmål om statlig finansiering av utgiftene til utvalgene og til eventuelle kommunale samekonsulenter. Samisk representativitet er viktig i utvalgene. Det vil derfor være naturlig at Sametinget fastsetter kriterier for etablering av ordningen og tildeling av midler. Sametinget vil støtte slike initiativ.

6: Sametinget har i sin plan for 1991 - 1993 en uttalt strategi om å fortsette å bygge ut gode samarbeidsformer med andre organer, instanser og myndigheter. Siktemålet er å etablere samarbeidsrutiner i spørsmål av mere tilbakevendende karakter som f.eks. ulike typer planlegging, o.l. Med utgangspunkt i den betydning fylkeplanleggingen har fått og vil få i framtiden er det av stor betydning så snart som mulig å finne fram til konkrete ordninger som medfører at Sametinget kommer inn i fylkesplanprosessen på et tidligere tidspunkt enn i høringsrunden.

Representanten Jarle Jonassen fremmet følgende forslag:

En særlig trussel mot den sørsamiske kulturen utgjør inngrepene i beiteområdene. Samenes bruksrett står her svakt i rettspraksisen. Private grunneiere bestrider samenes beiterett også innenfor reinbeitedistriktene, og for medhold i dette også i høyesterett, slik som Korssjøfjelldommen.

Representanten Ester Fjellheim fremmet følgende forslag:

Tsjernobylulykken har rammet den sør- samiske befolkning sterkt på grunn av deres næring og leveform. De strålehygieniske konsekvenser av ulykken er en stor utfordring både i den forebyggende helsetjenesten og i helseforskningen. Staten og fylkeskommunen bør i samarbeid snarest initiere prospektive forskningsprosjekter for å avdekke de langsiktige konsekvenser den radioaktive stråling har, spesielt innen kreftforskningen.

Representanten John Nordfjell fremmet følgende forslag:

I arbeide med å styrke samisk kulturliv vil Mijjieh Åarjeledtjh også nevne behovet for bygging av eget samisk kulturhus på Røros som er det naturlige samiske sentrum for samene i Rørosregionen.

Et eget kapittel i Fylkesplanen for Sør- Trøndelag vil måtte få samiske spørsmål klarere frem med virkninger ned på de enkelte kommuners nivå.

III VOTERING

Jarle Jonassens tilleggsforslag til punkt 4 nytt 3 avsnitt ble enstemmig vedtatt.

Ester Fjellheims tilleggsforslag til nytt siste avsnitt ble enstemmig vedtatt.

John Nordfjells forslag ble enstemmig oversendt til Sametingsrådet for innredigering i teksten.

IV ENDELIG VEDTAK

Hovedkomiteens innstilling med tilleggsforslagene ble enstemmig vedtatt.

SAK 25/92 REGLER FOR BRUKEN AV SAMISK SPÅK I SAMETINGET

I DOKUMENTER

Sametingsplen - strategi 5.6.3.2
Sameloven jf. kap. 3, språkbestemmelsene og samelovens §§ 2-13 og 2-14.
Forskrifter til samelovens språkregler
Veiledning til forskrift til samelovens spåkregler
Ot.prp. nr. 60 (1989-90) Samisk språk

II INNSTILLING

Hovedkomiteenfor organisasjonsaker fremmet følgende innstilling overfor Sametinget ved saksordfører Maret Guhttor:

1. GENERELT

Sametinget vil med henvisning til Sametingsplanen 1991-93 og VP 1992, fastsette følgende kriterier for styrking av samisk språk i sitt system. Disse punktene er veiledende når fremtidige mål, strategier og virkemidler utformes.

a) Opplæring i samisk må prioriteres i forhold til dagens ordning.

b) Forholdene skal tilrettelegges slik at personalet er i stand til å imøtekomme de prinsipper Sametingets plenum har vedtatt. Målsettingen bør være at ansatte i Sametinget skal lære samisk muntlig og kunne skrive dokumenter de selv produserer på samisk.

c) Ansatte skal gis mulighet til permisjon med lønn for å studere samisk.

d) Språkopplæringstiltak skal tas med i de årlige virksomhetsplaner som særskilt avsnitt.

e) Bruk av samisk skriftlig i tillegg til norsk i den daglige saksbehandlingen bør honoreres.

f) Det utarbeides en plan der målsettingen bør være at 50% av ansatte kan bruke samisk skriftlig og 80 - 100% av ansatte bruker samisk muntlig om 3 år.

g) Iverksetting av tiltak kan vurderes tillagt personalutvalget slik at ansattes representanter er med når realisering av språktiltak skal bestemmes slik det er hjemlet i ulike avtaler mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

2. REGLER FOR BRUKEN AV SAMISK SPRÅK I SAMETINGET - UTKAST

(Fastsatt av Sametinget .../... 1992 med hjemmel i Sametingets forretningsorden § 41)

§ 1 Formål

Formålet er å realisere bruken av samisk språk i Sametinget og stimulere til og styrke kompetansen i samisk i Sametingets organisasjon.

§ 2 Samisk språk - definisjon

Med samisk språk forstås en av hovedmålformene nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

§ 3 Saksbehandling

Saksfremlegg, innstillinger, uttalelser og vedtak, samt protokoller og forhandlingsreferater skal foreligge på samisk og norsk.

§ 4 Pressemeldinger, kunngjøringer, annonser og skjema

Pressemeldinger og alle kunngjøringer og annonsering skal skje på samisk og norsk. Skjema som brukes skal foreligge på samisk og norsk, samt rettledninger for disse.

§ 5 Korrespondanse

Korrespondanse med offentlige lokale og regionale organ (def. i Samelovens kap. 3 § 3-1) i forvaltningsområdet skal i hovedsak skje på samisk. Dette gjelder også offentlige og private samiske institusjoner og organisasjoner. Henvendelser besvares på det språk som avsender har brukt. Korrespondanse med offentlige og private samiske institusjoner og organisasjoner utenfor forvaltningsområdet, skal foregå på samisk og norsk.

§ 6 Samisk språk - praktisering

Den individuelle rett til språkfrihet i følge samelovens § 2-13 skal kunne praktiseres under Sametingets forhandlinger i plenum og møter i komiteer og andre utvalg.

§ 7 Endringer i reglene

Sametingets plenum kan foreta endringer i reglene.

§ 8 Ikrafttreden

Disse reglene trer i kraft .....

3. MERKNADER TIL DE ENKELTE PARAGRAFENE

Til § 3 Saksbehandling

I § 3 i reglementet er det foreslått at saksfremlegg og forslag til vedtak skal skrives på samisk og norsk. Her vil en velge å bruke samisk og norsk på dokumenter som gjelder den utadrettete virksomhet, derfor vil en ikke foreslå at saksfremlegg for saker i Samisk utviklingsfond skrives på samisk. Fondssakene er unndratt offentlighet og legges kun frem for fondsstyret til behandling. Dokumentene arkiveres deretter. Vedtakene sendes ut til offentligheten.

Til § 4 Pressemeldinger, kunngjøringer, annonser og skjema

Alle kunngjøringer, annonser og pressemeldinger jf. § 4 i reglementet foreslås sendt ut på samisk og norsk.
Skjema som brukes i Sametinget skal så langt det er mulig foreligge også på samisk. Alle kunngjøringene må være både på samisk og norsk, fordi Tinget henvender seg til samer over hele landet. Dette vil være med på å synliggjøre og tilgjengeliggjøre samisk språk også utenfor virkeområdet.

Til § 5 Korrespondanse

All korrespondanse med offentlige lokale og regionale organer i forvaltningsområdet jf. § 5 i reglementet er foreslått å skje i hovedsak på samisk. Dette gjelder også offentlige og private samiske institusjoner og organisasjoner. Dette er ikke pålagt i Samelovens språkbestemmelser, men foreslås som et virkemiddel for å oppfylle lovens intensjoner. Av samme grunn er det også naturlig at samiske organisasjoner og institusjoner bruker samisk i korrespondansen med hverandre. I tillegg har alle som henvender seg skriftlig på samisk, rett til skriftlig svar på samisk (jf. kap. 3 § 3-3 i Sameloven). Dette foreslås å gjelde alle som vil bruke samisk språk overfor Sametinget, også fra personer utenfor virkeområdet og utenfor landets grenser.

Til § 6 Samisk språk - praktisering

Det synes å være urimelig å forlange andre regler for forhandlingsspråk i sametingsrådet, hovedkomiteene og andre utvalg enn for det som praktiseres for plenum.

4. FORHANDLINGER

Sametingsrådet bemyndiges å iverksette reglene etter gjennomgående forhandlinger med arbeidstakerorganisasjonene.

III ENDELIG VEDTAK:

Hovedkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

SAK 26/92 LANDBRUKSKOMITEENS INNSTILLING OM FREMTIIG REINDRIFTSPOLITIKK

I INNLEVERTE FORSLAG

Representanten Åge Pedersen fremmet følgende forslag.

Sametinget finner at landbrukskomiteens innstilling til St.meld. 28 1991-92 på sentrale punkter er motstridende og dermed utjenelig som grunnlag for fremtidens reindriftspolitikk, og anmoder innstendig de politiske partigrupper i Stortinget om å vurdere saken en gang til før den avgjøres i Stortinget.

II ENDELIG VEDTAK:

Åge Pedersen forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

xxxxxxxxxxxxxxx

Sametingets administrasjon 15.06.92

Roger Kalstad

Roger Kalstad
ref.